

[Undervisningsministeren]

prognoserne præcis sagde, hvad der ville ske i 1980'erne, hvis ikke man gjorde noget; men dengang havde man ikke tanke hverken for prognoser eller for politikere, som prøvede at råbe vagt i gevær. Man udbyggede arbejdsløshedsfagene, startede nye gymnasielæreruddannelser, byggede universitetscentre, som også skulle uddanne gymnasielærere, og dér kom de første gymnasielærere så ud lige netop på det tidspunkt, hvor arbejdsløsheden rigtig kom i gang.

Det havde der været god grund til for tidligere ministre at studere lidt nærmere, for slet ikke at tale om Panuminstituttet, hvor der blev holdt den ene debat efter den anden, men hvor tidligere ministre nægtede at gøre noget ved det, og hvor vi nu står og ikke kan finde på, hvad vi skal fylde ind i det Panuminstitut, fordi det er gået præcis, som vi sagde, nemlig at man selvfølgelig ikke kunne uddanne læger i det omfang, man dengang planlagde.

Nu er vi i den situation, at vi oven i købet skal bruge 50 mill. kr. om året til nødforanstaltninger for at dæmme op for arbejdsløshedsstigningerne blandt de langvarigt uddannede, og man kunne i øvrigt meget nemt bruge et langt større beløb på disse nødforanstaltninger.

Derfor vil jeg konkludere, at omstillingen af uddannelserne ikke er for kraftig, men for svag; der kan ikke slækkes på tempoet, og det skyldes, at vi er kommet alt for sent i gang.

Så vil man hævde, at omstillingen skal foretages langsomt af hensyn til forskningen, idet forskningsmiljøer jo ikke kan opbygges og nedtrappes i hastigt tempo. Man kan især ikke trække dem ud og ind som en harmonika i takt med studentertallet. Her vil jeg gøre opmærksom på, at der jo ikke alt i alt skæres ned på den frie grundforskning på universiteter og højere læreanstalter. Altså det samlede mængde forskningsårsværk er uændret eller svagt stigende, og det har det været i de seneste par år, og det vil det også være i årene 1986 og 1987 – svagt stigende bevillinger. Det er altså flytninger, det drejer sig om, og det er flytninger, der giver problemer.

De samlede forskningsbevillinger i undervisningsministeriet fik ud over disse svage stigninger i de undervisningstilknyttede forskningsbevillinger et løft fra 1985 og de følgende år på næsten 10 pct., fordi vi nu

langt om længe også er begyndt at gøre noget for den grundlæggende teknologiske forskning, som har haft det alt for dårligt her i landet. Dér har vi som bekendt startet et større program, som i øvrigt i stor udstrækning vil kunne komme til at lande på universitetsinstitutter, hvis man byder på det og kvalificerer sig til at få det. Det skal man også huske.

Problemet er i en nøddeskal: når vi skal bruge en lærer mindre på en uddannelse, skal vi samtidig også undvære en forsker. Teoretisk set kunne problemet løses ved, at man løsrev forskningen helt fra undervisningen, f.eks. ved at afskedige lærere fra undervisning, men ikke fra forskning. Så måtte lærerne altså klare sig for halv løn eller tjene den anden halvdel hos andre, f.eks. i industrien. På denne måde ville vi kunne videreføre grundforskningen helt uberørt af uddannelsesomlægningerne. Men igen: det er teori, for rent faktisk beregnes universitetsbudgetterne således, at man i et vist omfang kan gøre det på den måde, men i længden er det naturligvis uholdbart, fordi vi f.eks. ikke til evig tid kan lade Københavns universitet beholde al den forskning, som i 1960'erne og 1970'erne automatisk fulgte med, da studenterne strømmede til, og vi kan heller ikke være bekendt at undlade at udbygge bæredygtige forskningsmiljøer på de steder, hvor man skal have stærkt stigende studentertal, f.eks. i tilknytning til civilingeniøruddannelsen ved Ålborg universitetscentre. Der skal altså ske en vis forskningsmæssig opbygning, når vi udvider uddannelseskapaciteten, og derfor skal der også ske en vis forskningsmæssig nedbygning andre steder, fordi bevillingerne, om end de er stigende, kun er svagt stigende.

Til gengæld er der en vis rimelighed i at lade overførslen af forskningsressourcer foregå i et langsommere tempo end overførslen af undervisningsressourcerne. Det sikres i dag i betydeligt omfang gennem budgetmodellen og gennem forskerrekutteringsplanen, idet sidstnævnte jo gælder for både de områder, hvor der tilføres ressourcer, og hvor der tages ressourcer.

Man kan så overveje, om overførslen af forskningsbevillingerne kan ske endnu langsommere, for som sagt er der ikke tale om nedskæringer, der er blot tale om, at vi flytter forskningsressourcer, og selvfølgelig kun-